

ПІДСУМКИ КОНКУРСУ ТВОРЧИХ РОБІТ УЧНІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ПК

Завдання загальноосвітньої середньої школи, описані в Базовому компоненті освіти (БКО), то є далеко не все те, що може дати учневі школа. Маємо на увазі те, що шкільна програма передбачає попредметне набуття знань, на основі отримання яких відбувається й виховання дитини. Але ж головне, - навчання то є процес засвоєння дитиною певно визначених (навіть дозованих!) "знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності [Український педагогічний словник. ПС С.Гончаренко, - К.,1997.:223]. БКО також ставить перед школою завдання дещо ширші – опріч надання знань ще й виховання в дитини таких якостей, як самостійність, самодостатність, характер та вміння самореалізовуватися, сформовану особистість...

І є між цими двома завданнями – набуття знань і виховання – досить суттєва різниця: *знання* мають конкретику, за якою їх наявність є вимірюваною і кількісно, і якісно, до чого, власне, й зводиться контроль. Та й розраховані вони на утримування в пам'яті й на якийсь певний час. Що з ними робити, дитина звичайно не знає. До всього, знання ці надаються (підручниками, учителями ...), а не отримуються як результат власного (учня!) пошуку й за визначеною ним же програмою, якою би посилено до того мотивацією він не керувався. Саме за такою - власноруч розробленою учнем – програмою й відбувається оте зростання особистості, котре можна вважати самовихованням... Хоча, відверто кажучи, *виховані якості* за таких умов не легко визначати ні за віком дитини, ані за якимось кількісними показниками. Їх перевіряє, в кінцевому підсумку, - життя. Іноді певну децищу їх можуть визначати психологи та досвідчені педагоги...

Втім, чи варто драматизувати такий стан? Передусім з-поза того що новітні психолого-педагогічні науки, у тому числі й вітчизняні, дають чимало матеріалу для виховної роботи педагогам-предметникам. По-друге, - здається віднайдена ще одна форма виховання в школярів таких якостей людини, як самостійність, самодостатність тощо. На наше переконання, такою роботою є праця дітей у творчих гуртках у позаурочний час. Стосується вона, - і це вже доведено цілою плеядою вітчизняних науковців (І.Д.Бех, А.М. Богущ, Н.В.Гавриш, С.А. Литвиненко, Н.І.Луцан, О.П.Саннікова, О.Я.Чебикін та його школа й ін.), - ігор та тренінгів творчого спрямування.

Одним з таких видів творчої гурткової роботи, як у тому переконає практика, стала праця учнів, об'єднаних у гуртки інформаційних комп'ютерних технологій (далі ІКТ), де школярі працюють за мультимедійними програмами "Інтершколи". В одеській області ця робота триває *вже понад 5 років*. Підсумки її підбивають конкурси завершених проєктів. Цього року (25-28 червня 2010р.) відбувся вже й III Всеукраїнський конкурс-захист робіт учнів-гуртківців ІКТ "Інтершкола", фінальну частину котрого проведено в селищі Коблево на сонячному березі Чорного моря Благодійним фондом "Інтершкола" міста Дніпропетровськ та за сприянням Миколаївського інституту післядипломної педагогічної освіти й "Видавничої групи ВНУ". У конкурсі цьогоріч брали участь уже понад 8000 школярів, оскільки проведено його за масштабним проєктом "Формування єдиного освітнього інтернет-простору". А це - учні шкіл з Житомирської, Запорізької, Луганської, Дніпропетровської, Донецької, Миколаївської, Одеської, Херсонської, Чернівецької та Чернівецької областей...

Втім, варто про "Інтершколу" сказати б окремо, - тут же побіжно, дотично до теми...

Сьогодні однією з тенденцій часу є потужний розвиток ІТ-технологій, освіти які за шкільною програмою неможливо ні за учбовим часом, ані за обсягами. А ті ази, які дає вона ні на що не гожі, надто враховуючи постійні зміни та бурхливий розвиток цих технологій. З іншого боку, саме фахівці в галузі ІТ-технологій і запитуваними будуть, і саме їм належить перетворення України найближчим часом на високотехнологічну державу. Зрозуміло, саме на це й орієнтовано "Інтершколу". Її програмою цього року було передбачено виготовлення учнем за власним проєктом своєрідної електронної продукції за одним з трьох напрямів: "Моя перша книга", "Електронна презентація" та "Мій перший WEB-проєкт". Твори представляли спочатку експертній раді області, до складу якої входять досвідчені методисти, викладачі та автори навчальних програм з різних напрямів ІКТ. По відборі кращі з робіт представлялися на республіканський конкурс. Вже тільки ця вимогливість і високі оцінки й стимулюють учня до сумлінного виконання роботи...

Дуже важливим у цій роботі є надання дитині інструментарію для самовираження, створення умов, - щоби вона повірила в себе, у свої сили, здібності, у важливість своєї роботи, - вже не навчальної, як іграшка, але затребуваної суспільством. Бо ж одна справа – сидіти, вбиваючи час та сили, в інтернет-клубі, користуючися продукцією, створеною іншими й далеко не завжди з розвивальними для дитини намірами. Інша справа, коли твою роботу вже той же твій учитель використовує для навчання інших, - твоїх же однокласників... Бо ж це не просто, комп'ютерні іграшкві цяцянки, але справжні роботи, що мають своє *функціональне* призначення, які використовуються для навчання, просвіти, та якими можна й пишатись. До прикладу, те ж завдання "Моя перша книга" виготовлялось у формі розпечатаної зброшурованої книжки, та з призначенням – розповісти про щось суспільно важливе, зі своїми ж таки думками, пропозиціями. Не менш важливими були проєкти серії "Електронна презентація", за якою школярі мали представити своє бачення того чи іншого навчального предмета, як, до прикладу, біологія, математика, природознавство, крайнознавство тощо, котрі можна використовувати у школі з теми для популяризації цікавих знань, що їх ніякими підручниками не можна охопити й подати з-поза обсягу, деталізації тощо. А в роботах мається на увазі подання саме такого, цікавого, незвичного, котре може і викликати допитливість, і давати насолоду від новачій.

Номінацією "Мій перший WEB-проєкт" передбачалось створення своєрідного словника-довідника про якусь із галузей культури, економіки тощо, - "клікнув" на якомусь слові і відкрив сторінку довідника...

Втім проаналізуємо цьогорічні результати, отримані серед учнів Одеської області, як такі, що є по-суті першошкільними в незалежному оцінюванні. Йі по-друге, наслідки яких є характерними для інших шкіл. Зазначимо також, що Одещина є одним із провідних регіонів, де впроваджується "Інтершкола". До всього, при проведенні конкурсу й цього разу було враховано досвід минулих років. Проводив його обласний науково-методичний центр освітніх та комп'ютерних технологій. Власне, та організація, яка й докладала зусиль до створення й роботи таких гуртків у середніх школах всієї області за сумісним проєктом, розробленим разом з Благодійним фондом "Інтершкола" Дніпропетровська...

У відповідності з умовами конкурсу учасники повинні були представити свої творчі роботи за зазначеними вище формами, котрі потім, коли роботи були завершені, отримали назву "номінації"... Лауреатами від нашої області за номінацією "Моя перша книга" стали самий молодий представник команди – Едуард Заяць, учень 6 класу Балтської школи НВК "Загальноосвітня школа 1-3 ст. №2 – гімназія", керівник Олена Борисівна Загородська. Книжка названа "Євро 2012 як спосіб модернізації України". Другим лауреатом стала учениця 9 класу Біляївської загальноосвітньої школи Катерина Мізіна (керівник В.В. Шматько). Книга – "Кілька каверзних питань для вундеркіндів та їхніх батьків". Як бачимо, вже самі назви свідчать про соціальну важливість книжок.

У номінації "Моя перша презентація" лауреатами стали Валерія Гичко, учениця 7 класу згаданої Балтської школи НВК № (керівник той же). Презентувалась "Цікава математика". Ще одним лауреатом став Владислав Підмазо, учень Біляївської ЗОШ №2 (керівник В.В.Шматько) з працею "Сім чудес світу", чудово ілюстрована розповідь про історії та сутність загальноновизнаних у світі історичних пам'яток...

Та чи не найдивовижнішим виявились праці за номінацією "Мій перший web-проєкт", - переможці Євген Рибицький (Балта) - "Художня культура. Театральне мистецтво" та Алла Загородська (та ж сама школа і та ж сама керівник – О.Б.Загородська) - "Художня культура. Хореографія". Нагороджено дипломами та призами Благодійного фонду...

До речі, праці Алли та Євгена були відмічені Всеукраїнськими конкурсами вже втретє...

Але ж це – все коротко, що стосується тематики, змісту творів. Однак їх ще треба було захищати перед серйозним журі. Вимог небагато – дев'ять: відповідність до умов конкурсу, відповідність до заявленої тематики, актуальність і новизна, творчий підхід, оформлення та дизайн, складність проєкта та рівні використання ІКТ та доповіді автора з розповіддю і про зміст роботи, і про відповідність до заданих параметрів, а також уміння відповідати на запитання. Останнє, як ми пересвідчилися, справжня ораторська майстерність: логіка, розуміння теми й праці, вміння тримати себе під час захисту праці, коректність і т. д., і т.п. На захисті дитина осмислює зроблене з позиції саме суспільної значущості. По-друге, - вона усвідомлює й свою спроможність майстра. Зрілого майстра, спроможного творити щось нове, до всього ще й корисного іншим. А це вже - освоєння засобу власного існування: не тільки вигадувати щось, навіть цікаве, але й оволодіти засобом, здатним забезпечити своє власне існування. Людство бо й живе завдяки володінню засобами існування, а не загарбанням чужого. І в цьому її самодостатність, самостійність.

Відповідне ознайомлення з формами та вимогами до творів дало конкурсантам змогу отримати й уяву про критерії оцінювання праці. За цими ж критеріями їх оцінювало й журі. Переважили в оцінках три категорії: творчий підхід до виконання завдання (тему, матеріал, спосіб подачі визначав, зрозуміло, сам конкурсант!), оформлення та дизайн, рівень використання ІКТ... Зрозуміло, - всі ці три показники, у свою чергу мають відповідні підрозділи, уточнення критеріїв тощо, котрі прискіпливо враховували члени журі, адже тільки на заключний етап було представлено 44 роботи...

Зрозуміло, - все це стосується виявлення рівня якості, оригінальності, змістовості самих творчих доробків, за якими – отримані знання: і з красномовності, і з логіки подачі матеріалів, і засвоєння навчального предмета (історії, біології, ботаніки, географії, культури й мистецтва тощо), упевненості, за якою – ґрунтовне володіння матеріалом, вільне володіння інструментами комп'ютерними програмами, за допомогою яких створювалися проєкти. По-за кадром, - які б показники не вигадували члени журі! – залишається суто *педагогічна* ефективність. І не стільки самого учня, як його навчального закладу - школи, педколектива, в якому виховувався конкурсант, керівника. що безумовно підсилює відповідальність виконавця за твір. А відтак, свідчить про сформованість його характеру, самостійності, самодостатності, самобутності, нарешті й сформованості його як особистості, власне всього того, що зветься зрілою людиною.

Себто того, що хоч і є передбачуваним та проголошуваним БКО, але ...досить складно вимірюваним хоч якимось показниками.

Все це вимушує замислитись над цінністю поняття про так званого відмінника. Зазвичай до цього поняття входить ґрунтовне засвоєння запропонованих учневі знань з навчальних предметів... По них учень отримує атестат зрілості. Але ж, як доводить вже описана практика, дозріла людина повинна володіти знаннями на рівні вільного *творчого* володіння ними. Володіння, коли творець стає автором твору, а не сліпим наслідувачем чийхось думок, винаходів, ігор тощо.

Однак, не будемо поспішати з висновками щодо того, чи все це може дати праця дитини в ... гуртку?.. Та ще й по-за межами шкільної програми... Вочевидь – це тільки початок роботи, яка потребує серйозного дослідження педагогами та психологами всього комплексу виховного здобутку. Головне, - що і викладачі, й самі школярі поступово починають розуміти значення ІКТ. Принаймні члени журі дійшли таких висновків:

- по-перше, - ПК стають засобами, оволодіння якими дає учневі прилучитися до майстерності, бо ж виконання таких проектів без майстерності неможливе, як втім, і самостійність людини;

- по-друге, - їхня продукція (гуртківців) може бути розрахованою на подальше ознайомлення інших учнів школи як додатковий матеріал до шкільної програми;

- заняття творчою роботою учнів, надто методів цієї організації, мають стати предметом супроводу навчання педагогічних спеціальностей, оскільки до виготовлення проектно запланованого залучаються не тільки вчителі інформатики але й інших предметів.

Подано до редакції 04.10.2010
